

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
соціальної педагогіки та психології
 О. В. Пономаренко
(підпис) (ініціали та прізвище)
« » 2023 р.

ЛОГОПЕДІЯ

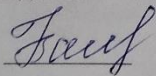
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності «Спеціальна освіта»
спеціалізації 016.01 Логопедія
освітньо-професійна програма «Логопедія»

Укладач: Базима Н. В. к. пед наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та спеціальної освіти

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної
педагогіки та спеціальної освіти

Протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.
Завідувач кафедри соціальної
педагогіки та спеціальної освіти

Н. В. Заверико

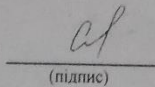
Ухвалено науково-методичною радою
факультету СПП

Протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціальної педагогіки та
психології

Т. В. Турбар
(ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньої програми

Т. Г. Соловйова
(ініціали, прізвище)

Запоріжжя 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціальної педагогіки
та психології

О.В. Пономаренко

« _____ » _____ 2021

ЛОГОПЕДІЯ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 016 «Спеціальна освіта»
спеціалізації 016.01 – Логопедія
освітньо-професійна програма – Логопедія

Укладач: Базима Н.В., к.пед.н., доцент кафедри соціальної педагогіки та спеціальної освіти

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної педагогіки
та спеціальної освіти

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 202_ р.
Завідувач кафедри соціальної педагогіки та
спеціальної освіти

_____ Н.В. Заверико

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 202_ р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціальної педагогіки та
психології

_____ І.В. Козич

Погоджено
з навчально-методичним відділом

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 01 – «Освіта/Педагогіка»	Кількість кредитів – 4	Обов'язкова	
		Цикл дисциплін Цикл професійної підготовки спеціальності	
Спеціальність 016 – «Спеціальна освіта»	Загальна кількість годин – 120	Семестр:	
Спеціалізація 016.01 – Логопедія		5 -й	5 -й
Освітньо-професійна програма Логопедія	Змістових модулів – 6	Лекції	
		14 год.	.
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 12	Лабораторні	
		28 год.	
		Самостійна робота	
		78 год.	
		Вид підсумкового семестрового контролю:	
		залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу «Логопедія» є формування у студентів формувати у студентів теоретико-методологічні знання про загальний недорозвиток (ЗНМ, алалії, афазії), системні порушення мовлення, причини, що їх викликають, шляхи їх подолання та попередження; практичні навички роботи з дітьми на основі засвоєних прийомів виявлення, корекції, а також профілактики порушень лексико-граматичної сторони мовлення та зв'язного мовлення.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Логопедія» є:

- дати уявлення про системні порушення мовлення, мовні порушення, ЗНМ, тяжкі порушення мовлення етіологію, класифікацією;
- навчити лінгвістичному підходу до вивчення системних порушень мови;
- ознайомити студентів із онтогенезом формування лексичної, граматичної сторін мовлення та зв'язного мовлення;
- навчити закономірностями порушень лексичної, граматичної сторін мовлення та зв'язного мовлення;
- навчити використанню діагностичних методик для визначення рівня сформованості експресивного та імпресивного мовлення;
- забезпечити формування навичок цілеспрямованого добору та використання методик та технологій корекції й розвитку мовленнєвої діяльності при різних труднощів лексичної, граматичної сторін мовлення та зв'язного мовлення;

- ознайомити з формами організації логопедичної допомоги при роботі зі ЗНМ;
- обґрунтування застосування комплексного підходу в роботі з дітьми з порушеннями лексичної, граматичної сторін мовлення та зв'язного мовлення, реалізовувати мультисциплінарний підхід до супроводу дітей.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p>Результати навчання:</p> <p>РН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації - логопедія, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.</p> <p>РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.</p> <p>РН4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного, зокрема мовленнєвого розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.</p> <p>РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.</p> <p>РН8. Організувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку, діагностико-консультативну діяльність.</p> <p>РН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.</p> <p>РН11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку.</p>	<p>Методи навчання:</p> <p>Лекції (у тому числі в умовах дистанційного навчання): проблемно-інформаційно-візуалізаційні; партнерська взаємодія, спрямована на спільний пошук логіки розв'язання проблеми, побудову загальної схеми її розв'язання (кумуляція ідей, гіпотез, засобів розв'язання) з метою обґрунтування доказових суджень, аргументів щодо визначення нейрофізіологічного механізму порушення, використання прийомів критичного аналізу, порівняння патологічних проявів у контексті різних форм.</p> <p>Практичні заняття (у тому числі, в умовах дистанційного навчання): навчальні задачі (конкретні випадки діагностування і визначення стратегій подолання різних форм порушень мовлення та демонстрація відео з практичного досвіду викладача).</p> <p>Самостійна робота: репродуктивні (заповнення схем, таблиць, що вимагають осмислення, запам'ятовування і простого відтворення раніше отриманих знань), реконструктивні (доповнення лекцій викладача, складання планів, конспектів проаналізованих джерел з теми), евристичні (вирішення проблемних завдань, отримання нової інформації, її</p>

<p>PH12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку.</p> <p>PH15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.</p> <p>PH16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.</p> <p>PH17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.</p> <p>PH19. Володіти основними принципами, правилами, прийомами і формами суб'єкт-суб'єктної комунікації.</p> <p>PH20. Застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.</p> <p>PH21. Працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку в різних типах закладів</p>	<p>структурування і використання в нових ситуаціях) з використанням освітньої платформи Moodle.</p> <p>Контрольні заходи: Поточний контроль: оцінювання усних і письмових відповідей (за результатами індивідуального, фронтального опитування, виконання тестів); творчих робіт у вигляді презентацій, різноманітних видів наочності. Модульний контроль: оцінювання результатів виконання тестів. Підсумковий семестровий контроль – залік.</p>
<p>Компетентності:</p> <p>ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.</p> <p>СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку.</p> <p>СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з порушеннями мовленнєвого розвитку, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.</p> <p>СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з інвалідністю, в тому числі, і з порушеннями мовленнєвого розвитку в різних типах закладів.</p>	

<p>СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.</p> <p>СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.</p> <p>СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.</p> <p>СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.</p> <p>СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p> <p>СК-19. Здатність до проектування індивідуальних траєкторій розвитку, соціальної адаптації та інтеграції осіб з порушеннями мовлення, відповідно до результатів психолого-педагогічної та логопедичної діагностики</p> <p>СК-20. Здатність доцільно добирати та застосовувати логопедичні технології для корекції мовленнєвого розвитку осіб з різними нозологіями з урахуванням соціально-педагогічного контексту.</p>	
--	--

Міждисциплінарні зв'язки. Проблематика курсу «Логопедія» пов'язана з курсами «Технології спеціальної та інклюзивної освіти», «Неврологічні основи логопедії», «Спеціальна педагогіка», «Спеціальна психологія», «Діагностика мовленнєвих порушень з логопропедевтикою», «Корекційна психопедагогіка».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Поняття про загальний недорозвиток мовлення

Тема 1.1. Поняття про ЗНМ.

Поняття про системний недорозвиток мовлення. Визначення загального недорозвитку мовлення, відмежування його від інших форм мовленнєвої патології. Етіологія ЗНМ.

Тема 1.2. Рівні загального недорозвитку мовлення.

Три рівні загального недорозвитку мовлення (за Р.Є. Левіною). Характеристика ЗНМ I рівня; характеристика ЗНМ II рівня; характеристика ЗНМ III рівня. Характеристика ЗНМ IV рівня. Диференційні ознаки рівнів ЗНМ.

Тема 1.3. Симптоматика ЗНМ.

Специфічні відхилення в формуванні компонентів мовленнєвої системи при ЗНМ: фонетико-фонематичної; лексичної; граматичної; зв'язного мовлення. Особливості немовленнєвих функцій у дітей. Особливості ігрової діяльності дітей із ЗНМ. Особливості навчальної діяльності дітей із ЗНМ.

Змістовий модуль 2. Діагностика мовлення дітей із ЗНМ. Корекція ЗНМ.

Тема 2.1. Обстеження мовлення дітей із ЗНМ.

Організація та етапи діагностичного обстеження дітей із ЗНМ. Збір анамнестичних даних. Спостереження за дітьми із ЗНМ у процесі ігрової та навчальної діяльності. Обстеження немовленнєвої сфери дітей із ЗНМ. Обстеження мовлення дітей із ЗНМ. Зміст та методики обстеження лексичної сторони мовлення дітей. Зміст та методики обстеження граматичної сторони

мовлення дітей. Обстеження зв'язного мовлення дітей із ЗНМ. Обстеження фонологічної сторони мовлення дітей із ЗНМ. Діагностичні критерії для визначення рівня ЗНМ. Формулювання висновку логопедичного обстеження.

Тема 2.2. Організація корекційної роботи в групах для дітей з ЗНМ.

Комплектування груп для дітей із ЗНМ. Особливості організації корекційно-виховної роботи в групах для дітей із ЗНМ, режим роботи, графік проведення логопедичних занять. Посадові обов'язки логопеда, вихователя, музичного керівника, інструктора з фізичної культури в групах для дітей з ЗНМ. Планування роботи логопеда та вихователя в групах для дітей із ЗНМ.

Тема 2.3. Зміст та методика логопедичної роботи при ЗНМ.

Програма корекційного навчання з розвитку мовлення дітей із ЗНМ. Особливості логопедичної роботи при ЗНМ I, II та III рівня. Корекція лексичної сторони мовлення. Корекція граматичної сторони мовлення. Розвиток зв'язного мовлення. Підготовка дітей із ЗНМ до школи (попередження труднощів в оволодінні письмом та читанням, пропедевтика шкільної неуспішності з предметів мовного циклу). Особливості логопедичної роботи з дітьми із ЗНМ шкільного віку. Програмно-методичний комплекс «Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей середнього дошкільного віку із ЗНМ».

Змістовий модуль 3. Алалія.

Тема 3.1. Поняття про алалію, класифікація алалій.

Визначення алалії. Причини, механізми алалії. Історія вивчення алалії. Основні наукові напрямки вивчення алалії на сучасному етапі. Анатомо-фізіологічний аспект вивчення алалії. Статистичні відомості про розповсюдженість алалії та прогнози в її подоланні. Класифікації алалії за різними принципами (етіологічним, патогенетичним, психологічним, лінгвістичним, психолінгвістичним). Дискусійні питання в проблемі алалії. Структура порушення при алалії. Основні форми алалії (моторна, сенсорна), форми моторної алалії (аферентна та еферентна, мішана). Ступені тяжкості алалії.

Тема 3.2. Поняття про моторну алалію, порушення мовлення у дітей з моторною алалією.

Поняття моторної (експресивної) алалії. Немовленнєва симптоматика: особливості формування загальної, дрібної моторики; особливості формування основних психічних функцій (пам'яті, уваги, мислення, гнозису, праксису тощо). Взаємозв'язок між мовленням і мисленням у дітей з моторною алалією. Особливості формування різних видів діяльності. Особливості соціальних контактів. Етапи розвитку мовлення дітей із моторною алалією. Особливості формування всіх компонентів мовленнєвої системи у дітей із моторною алалією. Рівні недорозвинення мовлення при моторній алалії. Порушення різних ланок процесу породження мовленнєвого висловлювання при моторній алалії: несформованість задуму; внутрішнього програмування; порушення лексико-граматичного оформлення висловлювання; утруднення в фонетичній реалізації слова і висловлювання. Особливості формування фонетико-фонематичної системи мови. Особливості формування словника. Характер і структура порушень граматичної системи мови. Характер і структура порушень засвоєння морфологічної системи мови. Характер і структура порушень засвоєння синтаксичної системи мови. Специфіка формування комунікативної

функції мовлення. Динаміка розвитку функцій і засобів мовлення у дітей із моторною алалією.

Тема 3.3. Поняття про сенсорну алалію, порушення мовлення при сенсорній алалії.

Визначення, причини, механізми, симптоматика сенсорної (імпресивної) алалії. Структура порушення при сенсорній алалії (мовленнєва та немовленнєва симптоматика). Дані про стан фізіологічного слуху у дітей із сенсорною алалією. Специфіка акустикогностичних і акустико-мнестичних проявів. Особливості акустичної уваги, сприймання та розуміння мовлення у дітей із сенсорною алалією. Ступені недорозвинення мовлення (різноманітність проявів недоліків розуміння мовлення). Психологічні особливості дітей із сенсорною алалією. Психолого-педагогічна характеристика дітей із сенсорною алалією.

Змістовий модуль 4. Діагностика та корекція алалій.

Тема 4.1. Організація та зміст діагностичного обстеження дітей з алалією.

Принципи, прийоми, зміст обстеження. Значення спостереження за дитиною при здійсненні діагностики. Специфіка обстеження дітей, що не володіють і не користуються мовленням. Відмежування моторної алалії від інших мовленнєвих порушень (дитяча афазія, анартрія, дизартрія) і станів (мутизм, аутизм). Відмежування моторної алалії від порушення інтелекту. Диференційна діагностика сенсорної алалії та зниження слуху. Диференційна діагностика сенсорної алалії та порушення інтелекту. Розмежування сенсорної та моторної алалії. Диференційна діагностика сенсорної алалії, розладів аутистичного спектра, мутизму.

Тема 4.2. Зміст та методика корекційного впливу з подолання моторної алалії

Принципи, організація, етапи, зміст і методи логокорекційного впливу при моторній алалії. Планування і організація занять із дітьми, які мають різний ступінь тяжкості алалії. Значення та особливості початкового етапу впливу. Формування основних ланок мовленнєвої системи. Розвиток операційних навичок мовленнєвої діяльності. Розвиток мовлення на основі предметно-практичної та інших видів провідної діяльності. Розвиток лексикограматичного складу мовлення. Розвиток фонетико-фонематичного складу мовлення. Формування зв'язного висловлювання, специфіка формування комунікативної функції мовлення при моторній алалії. Динаміка розвитку функцій і засобів мовлення при моторній алалії. Роль ігрової діяльності і логоритміки в системі корекційної роботи.

Тема 4.3. Зміст та методика корекційного впливу з подолання сенсорної алалії.

Розвиток імпресивного мовлення: формування уваги, сприймання немовленнєвих і мовленнєвих звуків, акустичних диференціацій, розуміння мовлення; використання різних засобів для диференціації системи значень. Формування експресивного мовлення: розвиток уваги до мовлення оточуючих; виховання контролю до власного мовлення; виховання різних форм і функцій мовлення у процесі предметно-практичної діяльності; Комплексність впливу при формуванні розуміння мовленнєвого висловлювання у дітей із сенсорною алалією.

Змістовий модуль 5. Поняття про афазії у дітей та дорослих. Діагностика афазій.

Тема 5.1. Поняття про афазію, класифікація афазій.

Визначення афазії, етіологія, механізми. Статистичні дані про розповсюдження. Короткі відомості з історії афазіології (основні етапи вивчення та наукові напрямки). Зв'язок досліджень афазії з розвитком уявлень про вищі психічні функції. 10 Нейролінгвістичний підхід у розумінні афазії на сучасному етапі. Причини афазії. Характерні для афазії патогенні фактори. Співвідношення органічних і функціональних уражень, нейродинамічні перебудови. Механізми різних форм афазії. Афазія у дітей і дорослих. Класифікація афазії за різними принципами (етіологічним, патогенетичним, клінічним, психолінгвістичним). Основні форми афазії, їх характеристика (акустикогностична, акустико-мнестична, семантична, динамічна, аферентна моторна, еферентна моторна, мішана форма).

Тема 5.2. Мовленнєва та немовленнєва симптоматика різних форм афазій.

Прояви системного, поліморфного порушення мовлення (фонетичні, фонематичні, лексичні, граматичні, синтаксичні). Різні ступені прояву афатичних порушень. Характеристика немовленнєвих симптомів. Стан рухових, слухових, зорових функцій. Стан сприймання, пам'яті, мислення, емоційно-вольової сфери. Співвідношення мовленнєвих і немовленнєвих симптомів, зв'язок між порушенням мовлення і мислення.

Тема 5.3. Організація та зміст діагностичного обстеження осіб з афазією.

Принципи організації комплексної допомоги особам з афазією. Зміст та структура логопедичного обстеження осіб з афазією. Етапи діагностичного обстеження при афазії.

Тема 5.4. Методика діагностичного обстеження осіб з афазією.

Методика діагностичного обстеження стану вищих психічних функцій осіб із афазією. Обстеження немовленнєвого праксису і гнозису. Обстеження просторового праксису. Оцінка відтворення ритмів. Обстеження орального і лицевого праксису. Обстеження мовленнєвих функцій. Дослідження загальної здібності хворого до мовленнєвої комунікації. Обстеження розуміння мовлення (розуміння значення слів, простих речень, граматичних структур, прислів'їв тощо). Обстеження фонематичного слуху. Обстеження артикуляторної ланки мовлення (оральний, артикуляторний праксис). Обстеження автоматизованих видів мовлення, спряженого та відображеного повторення. Обстеження номінативної функції мовлення. Обстеження діалогічного і монологічного мовлення. Обстеження стану читання та письма. Логопедичний висновок про мовленнєвий статус хворого. Диференційна діагностика різних форм афазії. Виявлення та оцінка порушених і збережених ланок ВПФ і особливості особистості хворого з афазією. Відмежування дитячої афазії, афазії дорослих від патологій мовлення при психічних розладах.

Змістовий модуль 6. Методи і прийоми логопедичної роботи при афазії.

Тема 6.1. Основи відновлювального навчання при афазії.

Характеристика підходів до відновлення мовлення при афазії. Принципи і напрямки комплексної медико-відновлювальної роботи при афазії. Теоретичні основи завдання відновлювального навчання. Методологічні основи

відновлювального навчання при афазії: психофізіологічні, психологічні та психолого-педагогічні принципи.

Тема 6.2. Організація комплексної корекційно-відновлювальної роботи при афазії.

Два періоди в роботі з хворими на афазію: гострий – до двох місяців після захворювання і резидуальний – після двох місяців і далі. Загальна організація і методи корекційно-відновлювальної роботи: відновлення мовленнєвих процесів, що були порушені в результаті гальмування мозку; відновлення мовленнєвих процесів, що були порушені в результаті органічного ураження мозку; використання при навчанні збережених аналізаторів; опір на збережені форми мовленнєвої діяльності; поступове формування у хворого складових частин форм мовленнєвої діяльності; корекція провідного порушення.

Тема 6.3. Методика комплексної корекційно-відновлювальної роботи при різних формах афазії.

Корекційно-педагогічна робота при аферентній моторній афазії. Корекційнопедагогічна робота при еферентній моторній афазії. Методика корекційновідновлювальної роботи при акустико-гностичній афазії. Методика подолання акустикомнестичної афазії. Методика подолання семантичної афазії. Методика логопедичного впливу при динамічній афазії. Корекційно-педагогічна робота при комплексних афазіях. Корекційно-педагогічна робота по подоланню апраксії, алексії, аграфії, акалькулії в осіб з афазією. Подолання афазії у дітей і підлітків. Прогноз при афазії різних форм.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Практичні		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15	6	2		4		9		5	5	10
2	15	6	2		4		9		5	5	10
3	15	6	2		4		9		5	5	10
4	15	6	2		6		9		5	5	10
5	15	10	4		6		5		5	5	10
6	15	6	2		4		9		5	5	10
Усього за змістові модулі	120	42	14		28				30	30	60
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30										40
Загалом		90						100			

5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Тема 1.1. Поняття про ЗНМ. Тема 1.2. Рівні загального недорозвитку мовлення. Тема 1.3. Симптоматика ЗНМ.	2	
2	Тема 2.1. Обстеження мовлення дітей із ЗНМ. Тема 2.2. Організація корекційної роботи в групах для дітей з ЗНМ. Тема 2.3. Зміст та методика логопедичної роботи при ЗНМ.	2	
3	Тема 3.1. Поняття про алалію, класифікація алалій. Тема 3.2. Поняття про моторну алалію, порушення мовлення у дітей з моторною алалією. Тема 3.3. Поняття про сенсорну алалію, порушення мовлення при сенсорній алалії.	2	
4	Тема 4.1. Організація та зміст діагностичного обстеження дітей з алалією. Тема 4.2. Зміст та методика корекційного впливу з подолання моторної алалії Тема 4.3. Зміст та методика корекційного впливу з подолання сенсорної алалії.	2	
5	Тема 5.1. Поняття про афазію, класифікація афазій. Тема 5.2. Мовленнєва та немовленнєва симптоматика різних форм афазій.	4	

	Тема 5.3. Організація та зміст діагностичного обстеження осіб з афазією. Тема 5.4. Методика діагностичного обстеження осіб з афазією.		
6	Тема 6.1. Основи відновлювального навчання при афазії. Тема 6.2. Організація комплексної корекційно-відновлювальної роботи при афазії. Тема 6.3. Методика комплексної корекційно-відновлювальної роботи при різних формах афазії.	2	
Разом		14	

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Тема 1.1. Поняття про ЗНМ. Тема 1.2. Рівні загального недорозвитку мовлення. Тема 1.3. Симптоматика ЗНМ.	4	
2	Тема 2.1. Обстеження мовлення дітей із ЗНМ. Тема 2.2. Організація корекційної роботи в групах для дітей з ЗНМ. Тема 2.3. Зміст та методика логопедичної роботи при ЗНМ.	4	
3	Тема 3.1. Поняття про алалію, класифікація алалій. Тема 3.2. Поняття про моторну алалію, порушення мовлення у дітей з моторною алалією. Тема 3.3. Поняття про сенсорну алалію, порушення мовлення при сенсорній алалії.	4	
4	Тема 4.1. Організація та зміст діагностичного обстеження дітей з алалією. Тема 4.2. Зміст та методика корекційного впливу з подолання моторної алалії Тема 4.3. Зміст та методика корекційного впливу з подолання сенсорної алалії.	6	
5	Тема 5.1. Поняття про афазію, класифікація афазій. Тема 5.2. Мовленнєва та немовленнєва симптоматика різних форм афазій. Тема 5.3. Організація та зміст діагностичного обстеження осіб з афазією. Тема 5.4. Методика діагностичного обстеження осіб з афазією.	6	
6	Тема 6.1. Основи відновлювального навчання при афазії. Тема 6.2. Організація комплексної корекційно-	4	

	відновлювальної роботи при афазії. Тема 6.3. Методика комплексної корекційно-відновлювальної роботи при різних формах афазії.		
Разом		28	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання – тестування.	<p>Питання для підготовки:</p> <p>Поняття про системний недорозвиток мовлення. Визначення загального недорозвитку мовлення, відмежування його від інших форм мовленнєвої патології. Сенсорна та моторна алалії Етіологія ЗНМ. Онтогенез формування лексичної, граматичної сторін мовлення та зв'язного мовлення. Взаємозв'язок мови, мовлення та когнітивних операцій. Три рівні загального недорозвитку мовлення. Характеристика ЗНМ I рівня; Характеристика ЗНМ II рівня; Характеристика ЗНМ III рівня. Характеристика ЗНМ IV рівня. Диференційні ознаки рівнів ЗНМ.</p>	Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	5
	Практичне завдання – порівняльна таблиця. Створення комплексної таблиці/схеми для опису рівнів загального недорозвитку мовлення (ЗНМ)	<p>Вимоги до виконання та оформлення:</p> <p>Студентам необхідно створити детальну таблицю або схему, що відображає різні рівні ЗНМ (за Р.С. Левіною), включаючи їх характеристики, симптоматику, особливості формування компонентів мовленнєвої системи, а також немовленнєві функції.</p> <p>Структура таблиці/схеми:</p> <p>Назва Рівня ЗНМ: I рівень, II рівень, III рівень, IV рівень.</p> <p>Характеристика Кожного Рівня: Основні ознаки та відхилення в мовленнєвому розвитку.</p> <p>Специфіка Фонетико-Фонематичного Розвитку: Відхилення в звуках мовлення, фонематичному сприйнятті.</p> <p>Лексичний Компонент: Особливості лексичного запасу, семантики.</p> <p>Граматичний Компонент: Відхилення в морфології та синтаксисі.</p>	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Детальне Розуміння Рівнів ЗНМ (1 бал): Чітке та глибоке розуміння різних рівнів загального недорозвитку мовлення, включаючи специфічні особливості кожного рівня. Повноту та Точність Інформації (1 бал): Завдання містить всю необхідну інформацію, включаючи характеристики кожного рівня ЗНМ, симптоматику, специфіку фонетико-фонематичного, лексичного,	5

		<p>Розвиток Зв'язного Мовлення: Особливості побудови мовленнєвих конструкцій.</p> <p>Немовленнєві Особливості: Характеристика ігрової, навчальної та інших видів діяльності.</p> <p>Формат подання:</p> <p>Для створення таблиці або схеми можна використати програми Microsoft Excel, Microsoft Word, PowerPoint або онлайн-інструменти для створення інфографіки.</p>	<p>граматичного розвитку, та особливості зв'язного мовлення.</p> <p>Якість Візуального Представлення (1 бал):</p> <p>Висока якість візуалізації інформації з використанням таблиць, схем, інфографіки, що сприяють кращому засвоєнню матеріалу.</p> <p>Застосування Теоретичних Знань на Практиці (1 бал):</p> <p>Показ уміння інтегрувати теоретичні знання у практичний контекст, що вказує на здатність використовувати ці знання у професійній діяльності.</p> <p>Оригінальність та Креативність (1 бал):</p> <p>Використання оригінальних підходів у створенні візуальних матеріалів, що відображають індивідуальний підхід та креативність студента.</p>	
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			10
2	Теоретичне завдання – тестування.	<p>Питання для підготовки:</p> <p>Організація та етапи діагностичного обстеження дітей із ЗНМ. Збір анамнестичних даних. Спостереження за дітьми із ЗНМ у процесі ігрової та навчальної діяльності. Діагностичні критерії для визначення рівня ЗНМ. Формулювання висновку логопедичного обстеження.</p> <p>Комплектування груп для дітей з ЗНМ. Особливості</p>	<p>Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.</p>	5

		<p>організації корекційно-виховної роботи в групах для дітей з ЗНМ. Програма корекційного навчання з розвитку мовлення дітей із ЗНМ. Особливості логопедичної роботи при ЗНМ I, II та III рівня. Підготовка дітей із ЗНМ до школи (попередження труднощів в оволодінні письмом та читанням, пропедевтика шкільної неуспішності з предметів мовного циклу). Особливості логопедичної роботи з дітьми із ЗНМ шкільного віку.</p>		
	<p>Практичне завдання: Створення комплексної таблиці/схеми для опису процесу діагностики та корекції мовлення дітей із ЗНМ.</p>	<p>Вимоги до виконання та оформлення: Студентам необхідно створити таблицю або схему, яка відображає етапи діагностичного обстеження та методики корекційної роботи в групах для дітей із ЗНМ, включаючи специфіку роботи на кожному етапі. Структура таблиці/схеми: Етапи Діагностики: Перелік етапів (збір анамнестичних даних, спостереження, обстеження мовлення, формулювання висновку). Методики Обстеження: Опис методик обстеження лексичної, граматичної сторони мовлення, зв'язного мовлення, фонологічної сторони. Організація Корекційної Роботи: Опис особливостей організації корекційної роботи, включаючи комплектування груп, посадові обов'язки спеціалістів, планування роботи. Зміст і Методика Логопедичної Роботи: Опис програми корекційного навчання, особливості роботи при різних рівнях ЗНМ, корекції різних аспектів мовлення. Демонстрація Вправи: Вибір і продемонстрування конкретної вправи для корекції ЗНМ, з описом її цілей, методики виконання і очікуваних результатів. Формат подання: Для створення таблиці або схеми можна використати Microsoft Excel, Microsoft Word, PowerPoint або інші візуалізаційні інструменти.</p>	<p>Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Глибоке розуміння матеріалу (1 бал): Завдання повинно відображати детальне розуміння різних аспектів діагностики та корекції мовлення дітей із ЗНМ. Ясність та логічність структури (1 бал): Таблиця або схема повинна бути чітко організована, легко читатися, і відповідати логічному порядку діагностичних та корекційних процедур. Повнота інформації (1 бал): Завдання має включати всі ключові елементи: етапи діагностики, методики обстеження, організацію та зміст корекційної роботи, а також продемонструвану вправу з докладним описом. Практична релевантність (1 бал): Продемонстрована</p>	<p>5</p>

			вправа має бути практичною, відповідати цілям корекційної роботи і бути виконана з використанням ефективних методик. Творчий підхід (1 бал): Оригінальність у підході до візуалізації інформації, використання інноваційних ідей або креативних методів для підвищення зрозумілості та залучення уваги.	
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			10
3	Теоретичне завдання – тестування.	Питання для підготовки: Визначення алалії. Причини, механізми алалії. Історія вивчення алалії. Основні наукові напрямки вивчення алалії на сучасному етапі. Анатомо-фізіологічний аспект вивчення алалії. Статистичні відомості про розповсюдженість алалії та прогнози в її подоланні. Класифікації алалії за різними принципами. Дискусійні питання в проблемі алалії. Структура порушення при алалії. Основні форми алалії (моторна, сенсорна), форми моторної алалії. Поняття моторної алалії. Немовленнєва симптоматика. Взаємозв'язок між мовленням і мисленням. Особливості формування різних видів діяльності. Етапи розвитку мовлення дітей із моторною алалією. Особливості формування компонентів мовленнєвої системи. Рівні недорозвинення мовлення при моторній алалії. Порушення процесу породження мовленнєвого висловлювання. Визначення, причини, механізми, симптоматика сенсорної алалії. Структура порушення при сенсорній алалії. Дані про стан фізіологічного слуху. Специфіка акустико-гностичних і акустико-	Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	5

		мнестичних проявів. Особливості акустичної уваги та сприймання мовлення. Ступені недорозвинення мовлення. Психологічні особливості дітей із сенсорною алалією.		
	Практичне завдання: Схема характеристики форм алалій.	<p>Вимоги до виконання та оформлення: Створіть детальну таблицю або схему, що відображає основні характеристики, відмінності та особливості моторної та сенсорної алалій. Використовуючи знання, отримані з тем модулю, розробіть таблицю або схему, де будуть представлені дві основні форми алалії: моторна та сенсорна. В таблиці або схемі має бути чітко представлено: Визначення кожної форми алалії. Основні причини виникнення. Ключові симптоми та характерні ознаки. Особливості в процесі формування мовлення. У схемі або таблиці повинні бути чітко виділені різниці між моторною та сенсорною алалією. Використовуйте графічні елементи (кольори, стрілки, блоки) для підкреслення ключових відмінностей та зв'язків між компонентами. Подбайте про читабельність та зрозумілість презентованої інформації.</p>	<p>Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Глибоке розуміння теми: Студент показує високий рівень розуміння особливостей моторної та сенсорної алалії, здатний чітко відокремлювати та описувати ці форми алалії. Здатність до аналізу та синтезу інформації: Студент ефективно аналізує та синтезує інформацію з різних джерел, щоб створити цілісну та зрозумілу таблицю або схему. Використання візуальних засобів: Ефективне використання графічних елементів, таких як кольори, стрілки, блоки, для підкреслення відмінностей та зв'язків між моторною та сенсорною алалією. Чіткість та логічність подачі інформації: Інформація в таблиці або схемі повинна бути подана логічно, послідовно та зрозуміло, з легко відстежуваними відмінностями та спільними</p>	5

			рисами між різними формами алалії. Точність та повнота інформації: Студент повинен включити всю ключову інформацію, пов'язану з кожною формою алалії, та уникати неточностей або пропусків важливих деталей.	
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			10
4	Теоретичне завдання – тестування.	Питання для підготовки: Принципи, прийоми, зміст обстеження. Значення спостереження за дитиною при здійсненні діагностики. Специфіка обстеження дітей, що не володіють і не користуються мовленням. Відмежування моторної алалії від інших мовленнєвих порушень і станів. Диференційна діагностика сенсорної алалії та зниження слуху. Принципи, організація, етапи, зміст і методи логокорекційного впливу. Планування і організація занять із дітьми з різним ступенем тяжкості алалії. Розвиток основних ланок мовленнєвої системи. Формування комунікативної функції мовлення при моторній алалії. Розвиток імпресивного мовлення: формування уваги, сприймання, розуміння мовлення. Формування експресивного мовлення: виховання контролю до власного мовлення. Комплексність впливу при формуванні розуміння мовленнєвого висловлювання.	Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	5
	Практичне завдання: Схема діагностики та корекції алалії.	Вимоги до виконання та оформлення: Створіть комплексну таблицю, що відображає основні методи діагностики та корекційного впливу при моторній та сенсорній алалії. Таблиця повинна містити такі стовпці: Форма алалії (моторна/сенсорна).	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Глибоке розуміння теми: Відображення знань про різні форми алалії та	5

		<p>Основні методи діагностики. Види порушень мовлення. Принципи корекційного впливу. Методики та вправи для корекції. Особливості проведення вправ залежно від форми алалії. Додаткове завдання: Виберіть одну вправу з розділу корекційного впливу та підготуйте її демонстрацію. Опис вправи повинен включати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ціль вправи. • Детальну інструкцію щодо її проведення. • Очікувані результати та рекомендації щодо її застосування у відповідності до форми алалії. 	<p>відповідні методики діагностики та корекції. Якість та повнота таблиці: Чітке та організоване викладення інформації в таблиці, з урахуванням всіх запропонованих аспектів (форми алалії, методи діагностики, види порушень, принципи та методики корекції). Детальність та ясність демонстрації вправи: Чітке пояснення цілей, кроків виконання та очікуваних результатів вправи, а також її специфіка в залежності від форми алалії. Творчий підхід: Оригінальність та креативність у підході до представлення матеріалу, використання інноваційних чи нетрадиційних методів демонстрації вправи. Практична значущість: Застосування вправи має бути реалістичним та корисним у контексті корекційної роботи з дітьми, що мають алалію.</p>	
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			10
5	Теоретичне завдання – тестування.	Питання для підготовки: Визначення афазії, етіологія, механізми. Статистичні дані про розповсюдження афазій. Історія афазіології:	Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна	5

		<p>основні етапи та наукові напрямки. Нейролінгвістичний підхід до афазії. Класифікація афазій (етіологічна, патогенетична, клінічна, психолінгвістична). Основні форми афазій: акустикогностична, акустико-мнестична, семантична, динамічна, аферентна моторна, еферентна моторна, мішана. Прояви системного порушення мовлення. Ступені афатичних порушень. Немовленнєві симптоми: стан рухових, слухових, зорових функцій, сприймання, пам'яті, мислення, емоційно-вольової сфери. Структура логопедичного обстеження. Етапи діагностичного обстеження. Методика обстеження стану вищих психічних функцій. Обстеження немовленнєвого праксису і гнозису, мовленнєвих функцій. Логопедичний висновок про мовленнєвий статус. Диференційна діагностика різних форм афазії.</p>	<p>відповідь оцінюється у 0,5 балів.</p>	
	<p>Практичне завдання: Таблиця класифікації типів афазії.</p>	<p>Вимоги до виконання та оформлення: Створіть детальну таблицю, що класифікує різні типи афазій. Таблиця має включати наступні колонки: Тип афазії (акустикогностична, акустико-мнестична, семантична, динамічна, аферентна моторна, еферентна моторна, мішана). Основні етіологічні фактори. Ключові симптоми (мовленнєві та немовленнєві). Особливості діагностики для кожного типу. Створіть схему або алгоритм, який демонструє етапи діагностичного обстеження осіб з афазією. Схема має включати: Початковий етап збору анамнестичних даних. Оцінка різних аспектів мовленнєвої та когнітивної функцій. Методи оцінки мовленнєвих порушень (фонетичні, фонематичні, лексичні, граматичні, синтаксичні). Оцінка немовленнєвих аспектів (сприймання, пам'ять, мислення). Підсумковий аналіз та формулювання логопедичного висновку.</p>	<p>Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Глибоке розуміння теоретичного матеріалу: Студент має продемонструвати чітке розуміння класифікацій афазій та особливостей кожного типу, а також знання етапів діагностичного процесу. Акуратність та детальність у створенні таблиці та схеми: Таблиця має бути оформлена зручно для сприйняття, інформація - точною та вичерпною. Схема має бути логічною та зрозумілою. Креативність та інноваційний підхід:</p>	<p>5</p>

		<p>Вимоги до виконання завдання:</p> <p>Для створення таблиці та схеми можна використовувати програми Microsoft Word або Microsoft PowerPoint.</p> <p>Важливо забезпечити чіткість, точність та логічну послідовність інформації.</p> <p>Таблиця та схема мають бути візуально привабливими та зрозумілими, з адекватним використанням кольорів для підкреслення різних аспектів афазій та діагностичних етапів.</p> <p>Додайте короткі описи та пояснення до кожного пункту у таблиці та на схемі.</p> <p>Приклад вправи для демонстрації:</p> <p>Розробіть та продемонструйте вправу для оцінки фонематичного слуху у осіб з афазією, з використанням ілюстративних матеріалів або мультимедійних засобів.</p>	<p>Студент має використовувати оригінальні підходи для представлення інформації, включаючи графічні елементи, кольори, інтерактивні елементи тощо.</p> <p>Практичне застосування знань: Продемонструвати здатність застосовувати теоретичні знання на практиці, особливо у розробці та демонстрації вправи для оцінки фонематичного слуху.</p> <p>Якість та зміст демонстрації вправи: Вправа має бути добре підготовлена, з чіткими інструкціями та поясненнями, які відображають розуміння специфіки афазії.</p>	
Усього за ЗМ 5 контр. заходів	2			10
6	Теоретичне завдання – тестування.	<p>Питання для підготовки:</p> <p>Характеристика підходів до відновлення мовлення при афазії. Принципи і напрямки комплексної медико-відновлювальної роботи при афазії. Теоретичні та методологічні основи відновлювального навчання при афазії. Періодизація роботи з хворими на афазію (гострий та резидуальний періоди). Загальна організація і методи корекційно-відновлювальної роботи.</p> <p>Використання збережених аналізаторів та форм мовленнєвої діяльності у навчанні. Періодизація роботи з хворими на афазію (гострий та резидуальний періоди). Загальна організація і методи корекційно-</p>	<p>Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.</p>	5

		відновлювальної роботи. Використання збережених аналізаторів та форм мовленнєвої діяльності у навчанні.		
	Практичне завдання: Комплексна таблиця корекційно-відновлювальної роботи при різних формах афазії.	<p>Вимоги до виконання та оформлення: Створіть комплексну таблицю або схему, що відображає методи і прийоми корекційно-відновлювальної роботи при різних формах афазії.</p> <p>Вимоги до завдання: В таблиці або на схемі виокреміть наступні форми афазії: аферентна моторна, еферентна моторна, акустико-гностична, акустико-мнестична, семантична, динамічна.</p> <p>Для кожної форми афазії вкажіть: Особливості прояву афазії. Специфічні методи та прийоми корекційної роботи. Вправи та техніки, спрямовані на відновлення порушених мовленнєвих функцій. Рекомендовані матеріали та дидактичні ігри для занять. Подайте інформацію у зрозумілій та структурованій формі. Додайте візуальні елементи для кращого сприйняття матеріалу (кольорові маркери, іконки, діаграми тощо).</p>	<p>Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Глибоке розуміння теми: 1 бал - Студент демонструє детальне знання та розуміння різних форм афазії та специфіки логопедичної роботи з ними. Застосування теоретичних знань на практиці: 1 бал - Студент показує, як теоретичні знання можуть бути застосовані при плануванні та проведенні логопедичних занять. Комплексний підхід: 1 бал - Завдання відображає інтеграцію різноманітних методів і прийомів у комплексний підхід до корекції мовленнєвих порушень при афазії. Організація і структура матеріалу: 1 бал - Матеріал завдання логічно структурований, зрозумілий і зручний для сприйняття. Креативність і інноваційність: 0.5 бала - Використання креативних та оригінальних рішень у методах та прийомах роботи, а також у візуальному</p>	5

			оформленні матеріалу. Додатково (демонстрація вправи): 0.5 бала - Висока якість демонстрації вправи та її чітке та аргументоване пояснення, з акцентом на її важливість і ефективність для корекції конкретної форми афазії.	
Усього за ЗМ 6 контр. заходів	2			10
Усього за змістові модулі контр. заходів	12			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Теоретичне завдання: тестування	<p>Питання для підготовки:</p> <p>Поняття про системний недорозвиток мовлення. Визначення загального недорозвитку мовлення, відмежування його від інших форм мовленнєвої патології. Етіологія ЗНМ. Онтогенез формування лексичної, граматичної сторін мовлення та зв'язного мовлення. Взаємозв'язок мови, мовлення та когнітивних операцій. Три рівні загального недорозвитку мовлення. Характеристика ЗНМ I рівня; Характеристика ЗНМ II рівня; Характеристика ЗНМ III рівня. Характеристика ЗНМ IV рівня. Диференційні ознаки рівнів ЗНМ. Організація та етапи діагностичного обстеження дітей із ЗНМ. Збір анамнестичних даних. Спостереження за дітьми із ЗНМ у процесі ігрової та навчальної діяльності. Обстеження немовленнєвої сфери дітей із ЗНМ. Обстеження мовлення дітей із ЗНМ. Зміст та методики обстеження лексичної сторони мовлення дітей. Зміст та методики обстеження граматичної сторони мовлення дітей. Обстеження зв'язного мовлення дітей із ЗНМ. Обстеження фонологічної сторони мовлення дітей із ЗНМ. Діагностичні критерії для визначення рівня ЗНМ. Формулювання висновку логопедичного обстеження. Комплектування груп для дітей з ЗНМ. Особливості організації корекційно-виховної роботи в групах для дітей з ЗНМ. Програма корекційного навчання з розвитку мовлення дітей із ЗНМ. Особливості логопедичної роботи при ЗНМ I, II та III рівня. Корекція лексичної сторони мовлення. Корекція граматичної сторони мовлення. Розвиток зв'язного мовлення. Підготовка дітей із ЗНМ до школи (попередження труднощів в оволодінні письмом та читанням, пропедевтика шкільної неспішності з предметів мовного циклу). Особливості логопедичної роботи з дітьми із ЗНМ шкільного віку. Причини виникнення афазії у людей. Характеристика локальних уражень різних відділів кори головного мозку. Клінічна симптоматика яка проявляється при ураженнях різних</p>	<p><i>Тестування передбачає надання відповідей на 40 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів</i></p>	20

відділів мозку. Характеристика особливостей недорозвитку процесів і функцій пізнавальної і емоційно-вольової форми у хворих з еферентною- моторною, динамічною, аферентною моторною, акустико мнестичною, акустико-гностичною, агностичною і семантичною формах афазії. Зовнішні симптоми, що характеризують визначене у хворих порушення психічної сфери. Характеристика особливостей усного мовлення, письма, читання, поняття числа, лічби, обчислювальних операцій у хворих з еферентною- моторною, динамічною, аферентною моторною, акустико мнестичною, акустико-гностичною, агностичною і семантичною формах афазії. Типи труднощів при виконанні завдань, що вказують на визначене порушення. Прийоми і методи діагностики порушень психічної сфери у хворих з афазією. Критерії оцінки особливостей виконання ними завдань. Прийоми і методи діагностики порушень усного, писемного мовлення, поняття числа, рахунку, обчислювальних операцій у хворих з афазією. Критерії оцінки особливостей виконання ними завдань. Характеристика прийомів і методів корекції порушень кінетичного праксису у хворих з еферентною афазією. Формування складової структури слів, зв'язного висловлювання, відновлення граматичного оформлення зв'язного висловлювання. Корекція логічного мислення шляхом використання різних методів розв'язування арифметичних задач, аналізу змісту текстів. Характеристика прийомів і методів корекції порушень симультанного синтезу. Специфіка роботи над розвитком просторового праксису, поняттям числа, узагальнюючим значенням слів. Особливості корекції порушень граматичного боку мовлення при семантичній афазії, формування розуміння складних мовленнєвих конструкцій. Характеристика особливостей корекції розуміння мовлення у хворих з акустико-гностичною афазією: способи зняття логореї, прийоми і методи формування уваги у хворих до звучного мовлення, специфіка роботи по відновленню розуміння значення слів, смислу фраз і текстів. Особливості роботи по відновленню письма і читання. Характеристика особливостей корекції розуміння мовлення у хворих з акустико-мнестичною афазією: специфіка роботи по відновленню розуміння значення слів,

		смислу фраз і текстів. Особливості корекції у них слухо-мовленнєвої пам'яті. Особливості корекції зорово-предметної, зорово-просторової пам'яті. Відновлення зорово-мовленнєвої пам'яті, відновлення механізму пригадування слів і образів. Особливості подолання порушень наочно-образного мислення.		
	Практичне завдання	Творче завдання передбачає підбір логопедичної корекції відповідно ситуації – порушення лексичної, граматичної сторін та зв'язного мовлення при алалії, афазії. Ситуації пропонуються у білетах під час екзамену. Тривалість підготовки до відповіді 20 хв.	<i>Максимальна кількість балів – 20, які нараховуються за виконання таких частин роботи:</i> - визначення напрямків роботи – 5 б.; - правильне визначення мети та завдань діагностики – 5 б.; -логічність, послідовність викладення матеріалу – 3 б.; - наведення прикладів корекційних вправ корекційних – 7 б.	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Логопедія. Підручник / За ред. М.К.Шеремет. Вид. 5-те, перероблене та доповнене. Київ : Слово, 2019. 672 с.
2. Хрестоматія з логопедії. Навчальний посібник / укл. Федоренко С.В., Марченко І.С. Київ : Видавництво «Книга-плюс», 2019. 496 с.
3. Базима Н.В. Хрестоматія з логопедії: навчальний посібник. Київ : Книга-плюс, 2019. 496 с.

Додаткова:

1. Bazyma, N., Koropatova, O., Bondarenko, Y., Forostian, O., Sokolova, H., & Kovylyna, V. Characteristics of Language Behavior and Speech Activity in Children with Autistic Disorders: Theoretical Aspect. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 12(1). 2021. 01-18. <https://doi.org/10.18662/brain/12.1/167>
2. Bazyma, N., Serheieva V., Ivanova N., Zviekova V., Utosova O., & Sorochynska O. Speech Activity Research Program in Children with Autistic Disorders of Senior Preschool Age. Brain. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 13(1Sup1). 2022. 51-66. <https://doi.org/10.18662/brain/13.1Sup1/302>
<https://www.lumenpublishing.com/journals/index.php/brain/article/view/4777>
3. Bazyma, N., Usyk D., Omelchenko I., Kobylychenko V., Babych N., Tsymbal-Slatvinska S. Results of Verification of the Methods of Speech Activity Formation in Children with Autistic Disorders. Brain. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 13(1). 2022. 88-111. <https://doi.org/10.18662/brain/13.1/270>
<https://www.lumenpublishing.com/journals/index.php/brain/article/view/4643>
4. Bazyma, N., Zdanevych, L., Kruty, K., Tsehelnik, T., Popovych, O., Ivanova, V., & Cherepania, N. Formation of Speech Activity in Older Preschool Children with Autistic Disorders. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 11(3), 107-121. <https://doi.org/10.18662/brain/11.3/112>
5. Damico J. S., Müller N., Ball M. J. (ed.). The handbook of language and speech disorders. West Sussex : Wiley-Blackwell, 2010. С. 317-336.
6. Paul R., Norbury C. F. Language disorders from infancy through adolescence. St. Louis (MO : Elsevier Health Sciences, 2012.
7. Shipley K. G., McAfee J. G. Assessment in speech-language pathology: A resource manual. Plural Publishing, 2019.
8. Алан Е.Г. Емері М'язова дистрофія: факти. 2-е вид. / Пер. з англ. І.Лукашевич. Київ, 2001. 164 с.
9. Вороніна Т., Стеценко І., Мосієнко М. Логопедична робота у дитячому садку. Київ: Шкільний світ, 2011. 120 с.
10. Логопедія / за ред. проф. М.К. Шеремет. Київ : «Слово», 2015. 672 с.
11. Особливості психолого-педагогічний супроводу дітей з помірною розумовою відсталістю в системі корекційно-розвивального навчання спеціального загальноосвітнього закладу / навчально-методичний посібник / авт.: О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Гладченко, С.В. Трикоз, А.В. Міненко та ін.: За наук. ред. О.В. Чеботарьової, І.В. Гладченко. Київ: ІСП НАПН України, 2016. 148 с.
12. Реабілітація пацієнтів з захворюваннями нервової системи : навчально-методичний посібник для магістрів медицини IV курсу медичного факультету закладів вищої освіти III-IV рівня акредитації по спеціальності «Медицина» кваліфікації професійної «Лікар» / О. А. Козьолкін, І. В. Візір, М. В. Сікорська, О.В. Лапонов. Запоріжжя : ЗДМУ, 2019. 183 с.
13. Соботович Є.Ф. Вибрані праці з логопедії. / укл. В.В.Тищенко, Є.Ю.Линдіна. Київ : «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2015. 308 с.
14. Станецька Г. М. Особливості логопедичної допомоги дорослим з екстрапірамідною патологією: дис. канд. пед. наук : 13.00.03. Київ, 2021. 313 с.
15. Тищенко В.В. Дослідження сенсорної алалії у психолого-педагогічному дискурсі. Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та

- психологія. Випуск 26. 2014. С. 50–53.
16. Тищенко В.В., Рібцун Ю.В. Як навчити дитину правильно розмовляти: Від народження до 9 років: Поради батькам. Київ : «Літера», 2009. 128 с.
 17. Відновлення мовлення у пацієнтів з наслідками ураження нервової системи. URL: <http://surl.li/prevb>
 18. Притиковська С.Д. Дослідження проявів аутичного спектру у дітей з сенсомоторною алалією. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*. 2016. Випуск 7. С. 327–339.
 19. Сибірякін Я.В. Проблема реабілітації осіб із сенсомоторною афазією внаслідок гострого порушення мозкового кровообігу. URL: <http://surl.li/pqthh>
 20. Тищенко В.В. Загальний недорозвиток мовлення: перспективи подальших досліджень. URL: <http://surl.li/atrag>
 21. Тищенко В.В. Методика формування ймовірного прогнозування в мовленнєвій діяльності дошкільників із ЗНМ. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова: Серія 19: Корекційна педагогіка та психологія*. Випуск 21. 2012. С.266-271. URL: <http://surl.li/pqttt>
 22. Трофименко Л.І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей середнього дошкільного віку із ЗНМ: Програмно-методичний комплекс / За ред. Є.Ф.Соботович. Київ: «Актуальна освіта», 2007. 120 с. URL: <http://surl.li/hbloc>
 23. Царькова Т. М., Стахова Л. Л. Корекційна робота з дітьми із алалією в групах компенсуючого типу для дітей з порушеннями мовлення. URL: https://repository.sspu.sumy.ua/bitstream/123456789/4342/1/ilovepdf_com-134-138.pdf

Інформаційні джерела:

1. Логопед +. URL : <http://innagidkih.ucoz.com/>
2. Освітні ресурси Інтернету. Логопедія. URL : <https://sites.google.com/site/osvitnires/nauka/psihologia-te-pedagogika/logopedia>
3. Про затвердження Порядку надання логопедичних послуг в системі освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennya/2020/09/11/poryadok%20nadannya%20lohopelychnykh.doc>
4. Анатомія кінцевого мозку, функції кори. URL: https://www.youtube.com/watch?v=0_uBSSdYrrU
5. Всеукраїнська асоціація батьків і фахівців спеціальної освіти та інклюзивного навчання. URL: <https://www.vabfsoin.biz.ua/vebinar>
6. Асоціація логопедів України. URL: <http://www.ua-speechtherapists.com/>
7. Асоціація сучасних логопедів «Рівновага». URL: <https://logopedu.in.ua/>
8. Рух. Освіта. Каталог курсів підвищення кваліфікації 2024 з напрямку Логопедія. URL: <https://ruh.com.ua/category/logopedia/>